

JAARVERSLAG 2010

Historisch Genootschap Oud Soetermeer

VOORWOORD

De vereniging heeft in 2010 weer tal van activiteiten ontplooid om de geschiedenis van Zoetermeer te onderzoeken en toegankelijk te maken voor een breed publiek. In dit jaarverslag leest u hoe wij de activiteiten hebben uitgevoerd en welke inspanningen we daarvoor hebben gepleegd.

Naast de reguliere activiteiten hebben we het afgelopen jaar onder meer geïnvesteerd in het digitaal toegankelijk maken van de geschiedenis. Met steun van de gemeente Zoetermeer hebben we een digitale zoekmachine op het internet kunnen realiseren: allezoetermeeders.nl. Deze nieuwe site is de opvolger van de bronnenpagina op de website van de vereniging. Ook een deel van de door de vereniging beheerde archieven is overgedragen aan het gemeentearchief. De overdracht is een voortvloeisel uit het samenwerkingsconvenant tussen de vereniging en het gemeentearchief.

Tijdens de jaarlijkse lintjesregen rond Koninginnedag ontvingen dit jaar 17 Zoetermeeders een Koninklijke onderscheiding voor hun vaak belangeloze inzet voor de medemens en de maatschappij. Ook twee leden van de vereniging werden, onder andere vanwege hun jarenlange inzet voor het Historisch Genootschap, benoemd tot lid in de orde van Oranje Nassau. Wij feliciteren de heren Grootveld en Vermeulen met hun Koninklijke onderscheiding.

Ten slotte wil ik graag iedereen bedanken die zich dit jaar heeft ingezet voor het Historisch Genootschap. Zonder de inbreng en inzet van onze meer dan 80 actieve leden zou het niet mogelijk zijn de activiteiten uit te voeren. We hopen als vereniging ook komend jaar weer zo veel mogelijk Zoetermeeders kennis te laten nemen van de historie van Zoetermeer.

Namens het bestuur,

Fred van Puffelen
voorzitter

Inhoudsopgave

Activiteiten.....	4
Onderzoek.....	7
Organisatie en bedrijfsvoering.....	9

Activiteiten

Educatie

De vereniging heeft zich in 2010 twee keer gepresenteerd op de open avond van de schooltuinen om basisschoolkinderen te informeren en enthousiast te maken voor de archeologie, onder grote belangstelling, zowel van de kinderen als van de ouders.

Voor groepen 8 van de basisscholen is, op verzoek, meerdere malen een gastles stamboomonderzoek gegeven, waarbij de kinderen kennis maakten met de geschiedenis van hun eigen familie.

Excursies

Voor leden en belangstellenden organiseerden we excursies naar historische plaatsen, waarvoor grote belangstelling blijft bestaan. In 2010 stonden een Hofjeswandeling in Den Haag en een bezoek aan de boomkwekerijen in Boskoop op het programma. Een fietstocht naar Rijswijk met museumbezoek en een vaartocht door de Leidse grachten pasten meer bij de zomer. De jaarlijkse bustocht ging met een volgeboekte bus naar het middeleeuwse Brugge.

Erfgoedbehoud

In de Nationale week van de Geschiedenis werd aandacht besteed aan de rijke geschiedenis van een van de bijzondere boerderijen die de stad heeft gekend, de Lactohoeve later bekend als Pelgrimshoeve. Na de sloop van de Lactohoeve werd de gevelsteen van de boerderij door de vereniging bewaard. De gevelsteen werd verwerkt in een zitbank en vond zijn plek op de Balijhoeve in de wijk Rokkeveen. Bij de onthulling door wethouder Haring is de gevelsteen overgedragen aan de gemeente Zoetermeer.

Belangrijke historische plaatsen in Zoetermeer werden en worden de komende jaren gemarkeerd met informatieborden. Op de plek waar ooit de schuilkerk van de Remonstrantse gemeente stond in de Dorpsstraat onthulde wethouder Patrick van Domburg in oktober een bord met informatie over de geschiedenis van het kerkgebouw. De vereniging zorgde voor de tekst en de opmaak van het bord.

In de discussie rondom de Culturele As (Zoetermeer Centraal) maakt de vereniging zich zorgen over de invulling van met name het Nicolaasplein en omgeving. Het Historisch Genootschap is van mening dat met behoud van de oude Nicolaasschool een uitstekende basis wordt gelegd voor de voorgestelde verbinding tussen het oude en nieuwe hart. De zorgen van de vereniging over de ontwikkeling zijn in een brief aan de politieke partijen en het gemeentebestuur kenbaar gemaakt.

Historische wandelingen

In samenwerking met Het Gilde Zoetermeer organiseerden we regelmatig historische wandelingen door de stad. Aan de tientallen wandelingen, begeleid door vrijwilligers van de vereniging, namen honderden belangstellenden deel en velen meldden zich, enthousiast geworden voor de geschiedenis van de stad, aan als lid. Naast de wandelingen zijn er ook drie volgeboekte koetstochten door de stad georganiseerd, waaraan ca. 50 mensen deelnamen. In augustus organiseerden we een puzzelspeurtocht voor kinderen in de Dorpsstraat.

Filmavonden

De film “Ben je 60?!” , werd door Oud Soetermeer gemaakt ter gelegenheid van het 60 jarig bestaan van het de vereniging. In de film tonen een Zoetermeerse van 20 en een geboren Zoetermeerder van 60 de ontwikkelingen in de stad gedurende de afgelopen 60 jaar. De film werd met groot succes twee maal vertoond in het ‘Centrum’ en is ook op dvd verkrijgbaar. Ongeveer 225 mensen kwamen daar naar deze film kijken. Ook later is de film nog vertoond, onder meer voor ouderengroepen, de Bibliotheek, de Probusclub, de Vrouwenbond en de Telefooncirkel van het Rode Kruis. Een tweede filmavond waarbij een compilatie van oude films uit de collectie van de vereniging werd getoond, trok ongeveer 110 bezoekers. Ook deze collage is op dvd verkrijgbaar.

Lezingen

Het aloude fenomeen lezing is nieuw leven ingeblazen door de mogelijkheden van Powerpoint presentaties. Dat de interesse weer toeneemt, blijkt uit het feit dat de zaal elke keer 30 tot 60 geïnteresseerden bevat. Het jaar startte met een lezing over turfwinning in samenwerking met de Oudheidkamer Reeuwijk en in april werden Zoetermeer in de Tweede Wereldoorlog en de fabricage van V1- en V2-raketten belicht aan de hand van zeldzame filmbeelden.

Onderzoekers maakten gebruik van onze kennis voor het organiseren van eigen lezingen. Zo kwamen onder andere drie presentaties tot stand over Zoetermeerse predikanten uit de 17^e, 18^e en 19^e eeuw.

Publicaties

Regelmatig kloppen onderzoekers bij onze vereniging aan om informatie. Dat heeft het afgelopen jaar o.a. geresulteerd in artikelen in het verenigingsblad en enkele publicaties. Producten die Oud Soetermeer (nu eens) niet zelf verzorgde maar waar de inbreng van onze kennis onontbeerlijk was. Jaap van Rij publiceerde een detective waarin zijn vader, opperwachtmeester J.L. van Rij, de hoofdpersoon is. Van Rij was al voor 1940 Rijkspolitieman te Zoetermeer en kwam in 1945 om. Wethouder Edo Haan stelde mede op basis van informatie van Oud Soetermeer “50 jaar in de groei” samen, waarin de Zoetermeerse politiek 1960-2010 in beeld wordt gebracht.

In het afgelopen jaar verschenen weer (voor de 29^e keer!) vier afleveringen van ons blad ‘t Seghen Waert. In het blad worden onderzoeken, interviews, activiteiten en andere historische feiten onder de aandacht gebracht. De ingezette kwaliteitsverbetering van de artikelen is verder gestalte gegeven.

Onderwerpen van artikelen waren o.a.: de familie Goldberg, die de eerste directeur van de Drinkwaterleiding “De Tien Gemeenten” leverde, de eerste galerijflat van Zoetermeer aan de John McCormickstraat, de mobilisatie, herinneringen aan een reis door C. Vollebregt naar Canada en Nieuw Zeeland in 1959 en de (pogingen) tot samenvoeging van Zoetermeer en Zegwaard 75 jaar geleden. In de vorm van artikelen en interviews zijn persoonlijke herinneringen opgenomen van Jan Hoogerdijk, An van Wieringen-Vollebregt en Hennie Roos-de Gelder.

De derde aflevering van het blad was een themanummer, gewijd aan het feit dat het 400 jaar geleden was dat de Remonstrantie werd opgesteld. De geschiedenis van de Remonstrantse gemeente Zegwaard-Zoetermeer en een beschrijving van het prachtige bewaard gebleven avondmaalszilver werden in artikelen belicht.

Open monumentendag kende het thema 'De smaak van de 19de eeuw'. In Zoetermeer werd dit thema vertaald in 'De smaak van zuivel'. Bij de opening van de dag, in de voormalige

zuivelboerderij van de familie Dijkshoorn aan de Vierde Stationsstraat 450, ontving burgemeester Waaijer het eerste exemplaar van het boekje 'Proeven van Zoetermeerse zuivel' van auteur Jan van der Velde. Ook werd een kookboekje 'De smaak van zuivel' met ouderwetse zuivelrecepten gepresenteerd. Beide publicaties zijn tot stand gekomen in samenwerking met de gemeente. Al sinds 1987 worden op deze dag verschillende monumenten voor het Zoetermeerse publiek opengesteld.

Naar aanleiding van het 60-jarig bestaan van de vereniging in 2009, stelde Ronald Grootveld het Zoetermeers Fotoalbum samen, waarin het mooiste materiaal uit de fotocollectie is opgenomen. Dankzij een legaat van mw. E.E. van den Berg-Sterrenberg, kon het album in januari gratis aan alle leden worden aangeboden. Het is ook in de boekhandel verkrijgbaar.

In september verscheen het fotoboek Zoetermeer, dorpsbewoners worden stedelingen, samengesteld door Joke de Kler. Het geeft een beeld van de bewoners van onze uitdijende stad tussen 1950 en nu.

Voorts publiceerde de familie Bos een uitgave over hun Zoetermeerse familiegeschiedenis en stelde oud-directeur E. van Veen de afgelopen halve eeuw van het zuivelconcern Nutricia te boek.

Websites

Uit de website oudsoetermeer.nl, dagelijks goed voor gemiddeld 25 bezoeken, zijn twee nieuwe websites ontstaan. De genealogische data en ander historisch bronnenmateriaal zijn, dankzij medewerking en financiële ondersteuning van de gemeente, voortaan te vinden op allezoetermeers.nl. De digitale toegang tot archieven heeft hiermee een 'boost' gekregen. De inhoud wordt hiermee duidelijker maar ook technisch zijn de websites verder ontwikkeld en is de zoekfunctie verbeterd en gebruiksvriendelijker. Met de oprichting van de stichting Publicaties Oud Soetermeer worden alle verkopen geregeld via de website publicatiesoudsoetermeer.nl. De "oude" website oudsoetermeer.nl wordt in 2011 technisch en inhoudelijk verbeterd.

Media

Het uitdragen van de historie van Zoetermeer ligt opgesloten in de statuten van de vereniging. Ook het afgelopen jaar zijn in diverse media, onder andere Algemeen Dagblad, Streekblad en Postiljon, artikelen verschenen over historische feiten aangeleverd door de vereniging. Afgelopen zomer werd door Omroep West een weeklang uitgezonden vanuit het Stadshart in Zoetermeer. Tijdens de uitzending 'het gesprek van de dag' heeft de voorzitter deelgenomen aan de live-uitzending over het imago van de stad.

Samenwerking met het Gemeentearchief

De beoogde en vastgelegde samenwerking met het gemeentearchief heeft verder vorm gekregen. Naast de ontwikkeling van de zoekmachine voor genealogische data heeft de vereniging een aantal van haar archieven overgedragen aan het gemeente archief. De overdracht geschiedde enerzijds omdat de omstandigheden in het gemeentearchief beter zijn om archieven te bewaren, maar anderzijds ook om cultuurhistorische redenen. De vereniging vindt dat particuliere archieven een andere kijk geven op geschiedenis dan de overheidspapieren, omdat de overheid zich nu eenmaal niet overal mee bemoeit. Met de overdracht worden de archieven openbaar en kan iedereen ze in de studiezaal van het gemeentearchief inzien.

De vereniging heeft deelgenomen aan diverse activiteiten die in het licht stonden van de historie van Zoetermeer. Op de landelijke Archievendag, georganiseerd door het gemeentearchief, heeft de vereniging in het stadhuis presentaties verzorgd gebaseerd op het nationale thema 'Land en

Water'. In het kader hiervan werden vondsten en een maquette gepresenteerd van de opgraving van de overtoom bij de Reguliersdam. Ook de genealogische werkgroep gaf informatie en bood materiaal aan en Ton Vermeulen verzorgde een lezing over Zoetermeer en water. De belangstelling was groot.

Onderzoek

Genealogie

Al enkele jaren werd gewerkt aan het digitaal vastleggen van doop-, trouw- en begraafboeken in het Gemeentearchief uit de periode 1586-1811. Alle boeken van Zoetermeer en Zegwaard zijn nu gescand, zodat ze ook in 't Oude Huis te raadplegen zijn. Daarnaast zijn enkele andere bronnen gefotografeerd. In 2009 is gestart met het vervolmaken van de naamindexen op deze bestanden, die de bestaande papieren indexen zullen gaan vervangen. Deze activiteit werd in 2010 voortgezet.

Gegevens uit akten van de burgerlijke stand van Zoetermeer en Zegwaard werden in geautomatiseerde systemen ingevoerd. Aan het bestaande bestand werden leeftijden, beroepen van ouders en bij de getuigen, leeftijden, adressen en huisnummers toegevoegd. Het gaat om huwelijksakten Zoetermeer 1920-1935 en geboorteakten Zoetermeer 1812-1850.

De Zoetermeerse familieadvertenties werden gescand en digitaal vastgelegd. Dit is een lopend project dat in 2010 enige stagnatie heeft opgelopen, maar dat door enkele leden weer ter hand is genomen.

De projectgroep "Grafstenen" heeft in 2010 alle graven van de begraafplaats achter de R.K. Nicolaaskerk gefotografeerd. Vervolgens is veel werk gestoken in de indexerings van de foto's van de betreffende grafmonumenten. De collectie is te raadplegen in 't Oude Huis.

De internetactie "Wil de 'echte' Zoetermeerder opstaan?", gebaseerd op lijsten van Zoetermeerders van 100 jaar geleden, leverde dankzij de bereidwillige redactie van De Postiljon, veel publiciteit en veel nieuw materiaal over Zoetermeerse families op. Met succes is getracht Zoetermeerders (weer) bewust te maken van het feit dat zij deels afstammelingen zijn van mensen die hier een eeuw of langer geleden al woonden.

Interviews

Er zijn drie interviews met oudere Zoetermeerse inwoners gepubliceerd in het verenigingsblad. In 2010 passeerde het aantal bijdragen de magische grens van 100. Veel aandacht werd het afgelopen jaar besteed aan het administreren en het toegankelijk maken van de interviews, zoals het digitaliseren van de geluidsbanden en uitgewerkte teksten. In de toekomst zal nog nauwelijks gebruik gemaakt kunnen worden van geluidsbanden, omdat ze uit de handel zijn. Moderne apparatuur voor digitale opnamen is aangeschaft.

Het aantal vrijwilligers dat zich bezig houdt met het vastleggen van de mondelinge geschiedenis is niet groot, maar wel stabiel. Persoonlijke omstandigheden zijn van invloed geweest op de 'productie' van het aantal interviews en de uitwerking hiervan.

Archeologie

Door (Europese) regelgeving heeft het fysieke onderzoek lange tijd stil gestaan. Eind november kon in samenwerking met archeologisch onderzoeksbedrijf Becker & Van de Graaf een opgraving verricht worden op het perceel Den Hoorn 29. In totaal werd een oppervlakte van 800 vierkante meter bloot gelegd, een grote opgraving voor Zoetermeerse begrippen. Er werden overwegend bewoningssporen aangetroffen uit de Late Middeleeuwen en vroege Nieuwe Tijd, dus 15^e tot 19^e

eeuw. Aan de achterkant van het perceel werd tijdens de opgraving een vrij unieke vondst gedaan: er werden resten van turfsteekactiviteiten in de vorm van veenblokken aangetroffen. Ook werd een aantal muren aangetroffen, waterputten en een aantal ophogingslagen waar uiteindelijk tientallen kilo's aardewerk uit geborgen zijn. Al de vondsten zijn door Becker & Van de Graaf gewassen en zullen uiteindelijk hun weg naar Zoetermeer terugvinden om door de vereniging uitgewerkt te worden.

De Landscheiding ten oosten van Zoetermeer nabij Benthuizen (scheiding tussen Rijnland, Delfland en Schieland, al bekend in de Middeleeuwen) is voor een groot gedeelte weg gegraven voor de aanleg van een viaduct voor de Randstadrail zonder voorafgaand archeologisch onderzoek. Voor zover bekend is deze Middeleeuwse dijk nog nooit archeologisch onderzocht, hetgeen voor de vereniging reden was actie te ondernemen. Het resterende profiel werd ingemeten en enkele vondsten verzameld. De zorgelijke situatie ten aanzien van archeologisch beschermd gebied is wederom aangekaart bij de gemeente. Objecttekeningen van een opgraving uit 1996, de schuurkerk, werden verder gedigitaliseerd om uiteindelijk tot een volledige catalogus van vondsten te komen.

Bewegend beeld en Geluid

De films en videobanden die eigendom zijn van de vereniging, zijn allemaal gedigitaliseerd. De originele films zijn het afgelopen jaar ondergebracht in het gemeentearchief. De nieuwe werkgroep Bewegend Beeld en Geluid is nog doende met het nader beschrijven van de films. Ook zijn weer nieuwe films verworven, die direct digitaal zijn gereproduceerd. De geluidsbanden en grammofoonplaten (ca. 15) staan op de nominatie voor digitalisering.

In het voorjaar werd voor de eerste keer een "OPEN FILMDAG" gehouden, welke goed werd bezocht. Tijdens deze dagen heeft de vereniging een aantal nieuwe (oude) films ontvangen die aan de collectie zijn toegevoegd.

Collectie

Een vaste groep vrijwilligers (8), met regelmatige ondersteuning van andere mensen, heeft zich bezig gehouden met het ordenen en beschrijven van de collectie, het inpakken en scannen, het afhandelen van bestellingen van foto's en boeken.

De beschrijvingen van al het beeldmateriaal (ruim 15.000 stuks), gekoppeld aan de afbeeldingen, zijn doorzoekbaar via het programma Photobase. De beschikbaarstelling van het beeldmateriaal op de website is nog een wens. In het kader van het met het Gemeentearchief Zoetermeer gesloten convenant, zijn besprekingen gestart voor een gezamenlijke beeldbank op het web. De enkele jaren geleden van Het Streekblad verworven foto's zijn voor de helft beschreven en gescand. Ook werden van particulieren wederom honderden foto's in originele vorm of als scan verworven, mede dankzij de al jaren succesvolle publicatie van "onbekende" foto's in Het Streekblad.

De bibliotheek van Oud Soetermeer omvat ruim 2100 titels en blijft daarmee de meest uitgebreide bibliotheek over de geschiedenis van Zoetermeer en omgeving. Alle titels zijn opgenomen in de digitale catalogus, die ook via de website is te raadplegen. Er zijn contacten gelegd met de Bibliotheek Zoetermeer over het gezamenlijk scannen en ontsluiten van knipselmappen.

Voor het beschrijven van de prachtige verzameling kaarten en plattegronden, ruim 600 stuks, bestaat nog steeds een "vacature". De kaarten zijn gescand en digitaal beschikbaar. Beschrijven zou daardoor eenvoudiger moeten zijn.

De archieven van particuliere instellingen die aan Oud Soetermeer zijn overgedragen, zijn allemaal geordend en beschreven. Afgelopen jaar is een aantal archieven aan het gemeentearchief Zoetermeer overgedragen. Dit betekende ook dat deze archieven openbaar zijn geworden. De overdracht vond mede plaats omdat de omstandigheden in het gemeentearchief beter zijn om de archieven te bewaren. De overdracht is een voortvloeisel uit het afgesloten convenant tussen de vereniging en het gemeentearchief.

Via de website zijn weer enkele nieuwe bewerkingen van historische bronnen, dankzij samenwerking met vrijwilligers bij het gemeentearchief, beschikbaar gekomen.

Organisatie en bedrijfsvoering

Bestuur

Binnen het bestuur heeft het afgelopen jaar een aantal wijzigingen plaats gevonden. Dhr. R. Krul heeft zes jaar lang op uitstekende wijze invulling gegeven aan de functie van secretaris. Na twee termijnen heeft hij zijn functie neergelegd. Helaas is de ontstane vacature nog niet ingevuld. De bestuurszetel namens de Interviewgroep Sprekend Verleden is ingevuld door dhr. P. van Daal.

Het bestuur heeft zich vooral gericht op de verdere ontwikkeling van de vereniging. De diverse werkgroepen is gevraagd een jaarplan te maken voor het komende jaar. Het bestuur wil op deze wijze de te leveren prestaties beter ordenen en meer samenhang creëren in de diverse activiteiten binnen de vereniging.

Leden

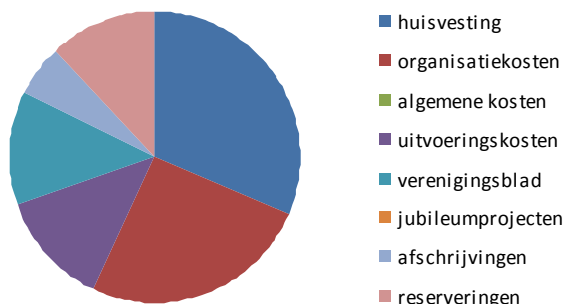
Het ledenbestand van de vereniging is in 2010 weer verder toegenomen (+178). De vereniging had op 31 december 2010 bijna **1300** leden. Ook het aantal actieve leden is licht gestegen naar 85. Het blijkt dat het organiseren van activiteiten, en het daardoor betrekken van de inwoners van de stad bij de geschiedenis, telkens weer nieuwe leden oplevert.

De algemene ledenvergadering heeft in 2010 twee maal plaatsgevonden, in het voorjaar en najaar. In de vergadering zijn de jaarrekening en begroting vastgesteld en zijn de leden geïnformeerd over het beleid. Via de halfjaarlijks verspreide nieuwsbrief, en natuurlijk berichten in 't Seghen Waert en de lokale pers, bleven de leden op de hoogte van de bezigheden van de vereniging

Bereikbaarheid

De vereniging kent een 24-uurs bereikbaarheid via haar website. Om mensen kennis te laten maken met de historie van Zoetermeer-Zegwaard kunnen inwoners en belangstellenden op woensdagmiddag tussen 14:00 – 17:00 uur in ons gebouw terecht. Bezoekers kunnen vragen stellen over de geschiedenis van Zoetermeer en inzage krijgen in de uitgebreide bibliotheek en fotocollectie. Een vaste kern van vrijwilligers is hiervoor beschikbaar. Vooral het 'koffie-uurtje' wordt op de woensdagmiddag druk bezocht door leden en bezoekers. Daarnaast besteden de vrijwilligers vele uren aan het beantwoorden van vragen op het gebied van de Zoetermeerse geschiedenis per mail. De vragen lopen uiteen van onderzoek naar bodemvervuiling, informatie over aan te kopen panden, hulp bij werkstukken en ondersteuning van historisch onderzoek. Mensen die geïnteresseerd zijn in genealogie kunnen op iedere eerste maandag van de maand van 20:00 tot 22:00 uur in 't Oude Huis bekend raken met stamboomonderzoek. Iedere dinsdagavond tussen 20:30 en 22:00 uur bestaat de gelegenheid om in 't Oude Huis kennis te maken met archeologie, de werkzaamheden te zien en gevonden voorwerpen te bekijken.

Lasten

Toelichting bij het jaaroverzicht

Afwijkingen batenkant

inkomsten uit contributies

De groei in het leden aantal is duidelijk te merken.

Giften

Afgelopen jaar heeft de vereniging zich gelukkig mogen prijzen met een groot aantal giften.

Overige inkomsten

Alle andere inkomsten bleven achter bij de begroting. Dit is verklaarbaar omdat de vereniging voor het eerst met budgetten heeft gewerkt voor activiteiten; ook zijn een aantal zaken overgeboekt naar de stichting POS, waaronder de verkopen.

De subsidie die is ontvangen, is hoger omdat buiten de waarderingssubsidie, ook nog twee projectsubsidies aan de vereniging zijn toegekend. Niet onbenoemd mag blijven dat de rente over het DSB deposito is uitgekeerd, tezamen met het depositobedrag van deze failliet verklaarde bank.

Afwijkingen lastenkant

De ruim 50% hogere organisatiekosten zijn veroorzaakt door de bouw en lancering van de website "allezoetermeeders.nl" en de opdracht tot verbetering van de site "oudsoetermeer.nl".

Bij uitvoeringskosten valt de overschrijding bij de activiteiten op.

De productie van het blad 't Seghen Waert is overgegaan naar POS; HGOS koopt nu haar tijdschrift tegen gereduceerd tarief van POS.